

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefranhovenska
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(samo administracija) in ekaj edicija na
8 srem trgu b. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Kravji dolini
št. 26.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Po kongresu.

Kongres se ima raziti danes 13. t. m. ravno mesec dni star. Dne 13. junija se je pričel. 13. julija ga je konec. Stara je vraža, da številka „13“ ni srečna.

Mi nismo babjeverci, ali vendar se nam vsiluje vprašanje: Je bil li ta kongres srečen za Evropo, za vse njene narode? Na to vprašanja danes še ni nobenega odgovora, odgovor vé edini le Bog. Vendar se po tem, kar je do zdaj znanega iz njegovih obravnav, dá nekoliko sklepati o prihodnosti.

Velike važnosti je to, da so je kongres vršil v Berlinu. Nemčija in Rusija ste trdno zvezeni, zato ste imeli tudi nekako prevažnost, druge moči niso mogle prav prodreti do kake veljave. V vsakem zboru je veliko ležeče na predsedniku in ta je bil Bismark, ki je glavni obris novega evropskega zemljevida že seboj prinesel. Kar se je na tem pripravilo ali popravilo, ni velike važnosti.

Najtežja je na kongres prišla — se ve da — Rusija, ta se ni dala vrci s sedla, najlozja pa Turčija, ker ni imela nobenega sedla več. Bismark je dobro stregel Rusiji, ker je nasproti Angleškim in Avstrijskim pretvezam odločno rekel: „Do tle, a dalje ne; ruska miroljubnost utegne imeti tudi svoje meje.“ Turčija je sicer vedno protestirala, a kdo se je oziral ná-njo!

Razdelitev Turčije se je pričela, vsak dobi svoj kos, le Francoz in Lah menda nič; prvi je dobil le varstvo svetih dežel. Lahko bi bila Avstrija izvršila to razdelitev, ona je bila v prvi vrsti poklicana k temu, potem bi si bila vzela tudi lahko najlepši kos, kterege bi si bila sama izbrala; ne bilo bi jej treba je-

mati tega, kar bi jej drugi odločili. Ali nesrečna madjarska politika Andrassyeva je kriva, da je Rusija stopila na noge, ko je dolgo čakala na Avstrijo, ob ktere meji se je pričela ustaja in ktero so Bosnjaki na pomoč klicali. Rusija je to svojo nalogo z velikimi žrtvami sicer, a vendar slavno dovršila, zato je naravno in pravično, da je imela v kongresu prvo besedo.

Tudi grof Andrassy je svojo nalogo še dosti častno rešil, po nemškem pregovoru je naredil „aus der Noth eine Tugend.“ Jasno mu je moralo kmalo biti, da ne bo drugače, ko da bo moral iti v Bosno — rad ali nerad. Zato se je sporazumil z Angležem in oglašil se sam, da hoče zasesti Bosno. To se je potem radovoljno vzelo na znanje in v protokol kot sklep konference, ugovor turških poverjenikov, da bo o načinu, kako se ima to zasedenje vršiti, Turčija sama zmenila se z Avstrijo, je bil zavržen, — in tako smo zdaj na poti v Bosno. Bog daj srečo!

Da, Bog daj srečo! To je tem bolj treba, ker po vsem, kar se sliši, Turki ne bodo umikali se našim četam. Vlada se sicer vsaj očitno in z redno vojno ne bo vpirala, a saj se vé, koliko se zmenijo mohamedanci v Bosni in Hercegovini za povelje iz Carigrada. Tudi utegnejo ta povelja vradna biti le na videz, redna vojna se preobleče v „redite“ (deželne brambovce ali črno vojsko) in v „bašibozuke“, kterih je še tako silno veliko zlasti po Bosni, kjer biva še največ in najljutejših mohamedancev. Tako se vname vojska ali pretepanje po hribih in hostah, po katerih v tuji zemlji redne čete največ trpe. To se je godilo po Laškem, po Španjskem, tudi v Bosni in Her-

cegovini in tak boj je najstrašnejši, ker se ne daje in ne jemlje pardón.

Ni prvokrat, kar gre Avstrija v Bosno; bile so tam njene čete že za časa Karola VI. in Jožefa II., ali nikdar se jim ni prav dobro godilo; zgubile so veliko ljudi, a opravile niso nič; zgubili smo celo deželo do Une, ob kateri so bile trdnjave nekdanj vse krajskih stauov. To je menda premislil Andrassy, kteremu gre zdaj tudi za lastno čast, kajti ta pot bomo, če se sme sklepati po pripravah, ktere se delajo, marširali v Bosno z dostojno množico vajakov, ker je vzdignjenih menda že 7 divizij.

Tako Andrassy popravlja svojo prvotno politiko. Ali kaj bodo rekli njegovi sorodniki Madjari, kteri bi najrajše videli, da bi Avstrija marširala proti Rusiji! Morda to tudi grofa Andrassyja skrbi, zato se je vmarširanje v Bosno, ki je imelo se pričeti že 15. t. m., neki odložilo do konca t. m. Zdaj imajo namreč biti na Ogerskem volitve za deželni zbor. — Madjari, hudi, da Avstrija ne gane roke za njihovega brata Turka, utegnejo delati tako, da pri volitvah vlada propade. Potem se prične isti nered na Ogerskem, kakoršen je bil, predno je vlada pridobila si večino. Gotovo tudi to skrbi Andras-ya in ga ovira pri vnanji politiki. Da bi mi šli naglo v Bosno, morebiti da bi nas manj stalo. Tako je madjarska politika zmiraj in vselej svinčena peta, za Avstrijo. Upajmo, da se bo po sedanjih dogodbah tej politiki izdrl glavni zob.

Vsakako pa je ta dôba za Avstrijo važna, kakor morda nobena še v tem stoletji.

Vladari iz rodovine Romanovih.

Mihajlo Feodorovič

(1613—1643.)

Spisal J. Steklasa.

Meseca julija l. 1613 so okronali cara Mihajla Feodoroviča Romanova v Moskvi in s tim činom je prenehalo tudi nevarno bezcarje v moskovske državi. Se ve da je bila država po tako strašnih bojih še čisto nevredjena in novemu caru je preostala velika naloga, da postavi državo na poprejšnje stanje. Naj poprej je bilo treba napolniti državno blagajno z novci, kajti bilo je treba nagraditi vojnike, ki so se dozdej borili za obstanek države. V imenu carjevem, svečenstva in zemaljskega zbora so se poslali oklici po vseh mestih in do bogatih trgovcev (na primer Stroganovov), da bi zbirali dobrovoljne prineske za vojsko, bodi si v denarjih ali pa v žitu. Bilo je pa tudi treba poskrbeti za red in mir v državi. Po vsem gosudarstvu so se še klatili poljski in kazački atamani s svojimi četami ter nadlegovali po pokrajinah siromašen narod. Posebno strašno so

harale po Pskovskem kraju čete Lisovskega, a na jugozapadu pa atamana Zaruckega. Tudi kazanski in nogajski Tataři ter Čeremisi na Volgi so se pobunili in plenili sosedne ruske pokrajine. Novgorodsko okrožje je bilo v rokah švedskih, a Smolensk v poljskih. Tako žalostno je bilo stanje ruske države v tem času.

Najpoprej se je vzdignila carska vojska proti Zaruckemu, ki se je z Marino Mniškovo v Astrahsanu utaboril ter narod silil, da prizna njenega malega sina za cara, njega pa za upravitelja države. On je zbral Kozake, nogajske Tataře ter poprosil tudi perzijskega šaha za pomoč. Ali še poprej nego se je knez Odojevski iz Moskve z vojsko Astrahanu približal, vzdignili so se Astrahanci s Kozaki pod vodstvom Hohlovim proti Zaruckemu. On pobegne proti Uralu, ali Odojevskovi strelci ga vjamejo. L. 1614 so njega in malega sina ob glavo djali; Marina pa je umrla v ječi. Tako je knez Luikov očistil tudi ves sever kazačkih čet ter njihovega okrutnega atamana Balovnja vjel. Na zapadu pa se je boril proti divjim četam

Lisovskega naj poprej glasoviti knez Požarski, po njegovej smrti pa drugi vojvodi, dokler ga niso pregnali čez litavsko mejo, kjer je l. 1616 umrl. Zapadna Rusija se je po njegovej smrti komaj malo oddahnula.

Ne tako lahka je bila borba proti sosednima državama, Švedske in Poljske, ki ste za časa brez vlade osvojile zapadne dele moskovske države a zdaj jih ne hotele odstopiti. Švedi so zavladali v vseh zemljah okoli finskega zaliva ter osvojili sam Novgorod, kjer je Delegardi od Novgorodčanov zahteval, da priznajo za moskovskega cara enega izmed sinov Karla IX. Gustav Adolf (1611—1632.) rataborni kralj, je poklical poslance iz Novgoroda in cele Rusije v Viborg ter jim je predložil svojega mlajega brata Filipa za cara. Ker je pa o tem času že Mihajlo Feodorovič v Moskvi vladal in zavoljo tega moskovskih poslancev v skupščini ni bilo, ni se mogel Filip za cara izbrati. Novgorodce so pa vendar prisilili, da so prisegli vernost švedskemu kralju. Moskovska vojska, ki se je približevala Novgorodu na pomoč, bila je pri Bronici potol-

O Jugoslovanstvu.

Ko Avstrija Bosno zasede, postal bo jugoslovanski živelj zanjo velike važnosti. Če se že Madjarom tolika važnost pripisuje, ki jih ni celih pet milijonov, koliko večje pomenljivosti je mlado in čilo, telesno in duševno toliko odlikovano in nadarjeno pleme jugoslovansko, kojega število se računa na 12 milijonov. Pa recimo, da so Bolgari preveč na vzhodu, in da jim kaže bolje za se ustvariti si prihodnost, vendar o Slovencih, Hrvatih in Srbih ni dvombe, da težijo po zedinjenji. Narečja se vedno bolj bližajo, narodni značaj je skoraj isti. Kaj je bliže nego misel, da naj zdaj Avstrija, ki tako že stegne svoje roke po Bosni, zedini vse dele Sloveno — Srbstva. Pisali smo že o tem, in hrvaški listi so z nami enih misli, da mora Avstrija ali sama k sebi prikleniti južnoslovanske zemlje, ali pa bodo male slovanske države potegnile še avstrijske Jugoslovane k sebi. S tem da koraka Avstrija v Bosno, odločila se je za prvo, tedaj naj nikar na polu poti ne ostane, in naj dovrši jedinstvo Slovano — Srbov ali Ilircev. Pač smo žalibog v Avstriji preveč navajeni na polovičarska dela in na prehode (provizorije), zato naša skrb ni neopravičena, da morda tudi tu ne bodo hoteli ogreti se za radikalno spremembo v smislu napredka in slovanskega teženja po trdnih pogojih življenja in bodočnosti. Kaj bodo iz Bosne naredili? Naša misel je taka, da naj se združi s Hrvatsko in Dalmacijo. Potem se bodo tudi naše dežele tesneje oklenile Jugoslovanskih naših bratov in ponehala bo mržnja, ki se med nekaterimi Slovenci do sorodnih Hrvatov razodeva.

Ko bi mi imeli še tiste meje, ko nekdanj, ko bi se raztezali Slovenci do Solnograda in do Semeringa, potem bi se smelo reči, bodimo raje za se, pustimo Hrvate in Srbe tam kjer so! Pa poglejmo le, kako se je naše ozemlje skrčilo, kako se še v tem kotu, kamor so nas potisnili, ne moremo braniti, da nas tuji elementi požirajo, in spoznali bomo, da je najbolje za nas, ako se s Hrvati bolj združimo. Da je naše narečje od hrvaško-srbskega, mnogo različno, to je večidel le domišljija; Slovenec, ki doli pride, privadi se srbščine v malo tednih. Treba si je zapomniti le nekdanj sto besedi, ki so različne, pa znaš srbski za s.lo. Vsakako se s Hrvati lože umejemo, nego se umeta južni in severni Nemec. Čemu tedaj trdimo, da smo

poseben narod, naj se že govor naš znanstveno imenuje jezik ali djanstveno le narečje. Če smo pa en narod, zakaj bi se bali zedinjenja z brati? Nekoliko desetletij jedinosti naj mine, pa se bo jezik tako poenačil, da se ne bo več vedelo, kje Slovenci nehajo in kje se Hrvatje začnejo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. julija.

Avstrijske dežele.

Odpoved ministerstva je mnogim listom dunajskim in vnanjim še vedno glaven predmet in „N. Tagblatt“ je te dni objavil zopet nek imenik ministerskih kandidatov kakor so ga boje sestavili v najvišjih vladniških krogih, in sicer postane grof Potocki ministerski predsednik, grof Taaffe minister notranjih zadev, sekcijski načelnik Benoni minister prava, naš rojak baron Žvegelj pa kupčijski minister. Ces. namestnik na Tirolskem ima biti baron Konrad pl. Eibesfeld, namestnik dunajski postane bivši župan dr. Felder, namestnik gališki pa dosedanji moravski namestnik Possinger. Potocki bil je že prej večkrat imenovan po listih kot predsednik novega ministerstva, kar je res tudi jako verjetno, ker se nadejajo, da bodo potem Čehi prišli v državni zbor, kterege so se pod ministerstvom Potockeega enkrat že dejansko vdeleževali. Zopet eni listi pa trdijo, da v ministerstvu ostane vse pri starem in se bode le izbral nov minister notranjih zadev namesto Lasserja. To se jim zdi tem potrebnije, ker se bodo skoraj vršile volitve za deželne zборе. Pa deželni zbori so tako brez vsega pomena in vpliva, da zaradi teh volitev ne bode ravno treba hiteti z imenovanjem novega ministra, ker bode zadostovala eneržija ministerskega predsednika kneza Auersperga.

Dr. Rechbauer, predsednik državnega zbora je postal tajni svetovalec Nj. Velikanstva, kar vladni listi smatrajo kot posledico najvišjega pripoznanja, katero so cesar v lastno-ročnem pismu izrekli državnemu zboru za srečno dovršeno pogodbo med Cislom in Translo.

Na Ogerskem so volitve za državni zbor zbudile veliko hruma in šuma. Zedinjena opozicija si na vso moč prizadeva, da bi odrinila Tizzo, ker je pri pogodbi nekoliko odjenjal, in ni vrgel Andrassyja ali pa na svojo

roko pričel vojske s Turki ali morda s celo Evropo. Madjari vrtoglavijo, da sami ne vedo prav, kaj hočejo. zlasti jih hudo bode osvojitve Bosne in še treznejši možje žugajo, da bodo odrekli vladi budget, če se Bosna združi z Avstrijo. Upamo, da grozitev Madjarov namenov vlade ne bode spremenila, in ko bo vse tam doli vredjeno, potem bode tudi grozjenja madjarskega za vselej konec.

Hrvatski sabor jutri 13. t. m. sklene svoje zborovanje. — „Agr. Ztg.“ piše, da bodo naši vojaki 19. t. m. prekoračili Save in marširali v Bosno. Turki so se hoteli Avstrijski armadi neki v bran postaviti, in nekteri listi so že poročali, da je Osman paša s 30.000 vojniki prišel Bosno braniti, toda zdaj to novico zanikajo in pišejo, da je vojno ministerstvo dotični ukaz zopet preklicalo.

Vnanje države.

Nemški cesar Viljem se počuti čedalje bolje in 9. t. m. je neki že šel po stopnicah brez posebnih težav. Njegov prvi napadnik Hödel stal je 10. t. m. pred državno sodnijo berlinsko, ki ga je zaradi veleizdaje obsodila k smrti. Zločinca je hladnokrvno poslušal svojo obsodbo. Zagovornik je rekel, da proti dejanskim dokazom državnega pravdnika ne more ugovarjati in da je Hödel žrtev social-demokratskih nauk. — Listi so poročali, da so te dni izpraševali tudi dr. Nobilinga. Toda zanesljivo se poroča iz Berlina, da je to poročilo judovskega „Berl. Tagblatt“ zgolj izmišljeno, in da je stanje Nobilingovo tako, da je sodnijsko izpraševanje še čisto nemogoče.

Kongres jutri sklene zborovanje in se podpiše mir. Sv. dežela ostane pod varstvom Francoske. Nekteri so hoteli temu ugovarjati, pa Bismark in Andrassy sta pooblaščenca opomnila, da je Francija pred nekaterimi meseci le pod to pogojo pritrdila vdeležiti se kongresa, če se ji prepusti varstvo sv. dežele. Vladi temu niso oporekale, tedaj morajo Franciji pripoznati to pravico tudi sedaj.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 10. julija. (Zdravstvene zadeve.) Nedavno so bili v seji ljubljanskega mestnega starešinstva na dnevnem redu neki predlogi mestnega fizika o tem, kako bi se dale odstraniti nekatere reči, ki so

čena. Gustav Adolf je prišel sam na bojišče ter oblegal mesto Pskov; ali Pskovčani so tudi zdaj pokazali svojo staro izkušeno hrabrost, kajti borili so se zares hrabro proti najbolj glasovitemu vojskovodji tistega časa. Vsled tega hrabrega odpora in po posredovanju Holandežev in Angležev, ki so pri svojej trgovini radi vojske mnogo izgubili, sklene se mir v selu Stollovi, blizo Ladoge l. 1617. Švedi so odstopili caru Novgorod, Ladogo in še nekoliko drugih mest, Rusi pa so izgubili celo finsko pomorje ter plačali 20.000 rubljev odškodnine. Tako je bila Rusija na severo-zapadu iztisnjena od morja, ali je bila drugač zadovoljna s tem mirom, ker se je mogla zdaj z vsemi šilami obrniti na najbolj nevarnega sovražnika, na Poljsko.

Ta boj se je vodil s spremenljivo srečo, Rusi so bili na bojnem polju skoraj vselej potolčeni, ali mesta svoja so hrabro branili. Smolenska pa niso mogli na noben način osvojiti. Med tem so se zbrali moskovski in poljski poslanci na litavskej meji, da se porazgovore o miru. Ali ta shod je bil brezuspešen.

Zdaj se je začelo pa odločno vojskovati. Kraljevič Vladislav in ataman Hodkjevič udarita proti glavnemu mestu ruske države, da bi se tam z moskovsko krono okronati dal. Rusi se niso mogli vspešno braniti, kajti oni so v vojništvu pred zapadnimi Evropejci jako zaostali. Glavna sila Moskovičanov je bila konjica, katero so sestavljali pomješčiki t. j. dvorjani in deca bojarjska. Le-ta konjica pa je bila prav sarastega oblika. Bogati pomješčiki so imeli svetleče oklepe, lepe konje, jeklene sablje in puške; za njimi pa so sledili oborožani sluge in razna prtljaga. Manje bogati pomeščiki so imeli pa bolj slabo pripravo; a siromašni pa so odhajali v boj na slabih konjih s polnim tulom strelca na hrbtu in z enim služabnikom, ki mu je vozil v vreči suhar. V mirnem času so pomeščiki spokojno živeli po vaseh, bavili se s poljedelstvom, a za vojsko se niso niti najmanje vadili v orožju. Konjica njihova se je vrgla na sovražnika v neurednih četah ter ga skušala s svojo mnogobrojnostjo zadašiti. Pešci pa so se nabirali še le za časa vojske in so bili oboroženi s sekirami, sulicami in samostrami,

a stalni pešči, prevideni s puškami pa so bili samo strelci, kateri so po znati še le za časa Ivana Groznega. Med tem pa so bile druge evropske vojske oborožene večidel s puškami ter se vadile tudi v hitrem kretanju. Zatoraj so morali Rusi v vojski s Poljaki ptuje vojske najemati, ali tudi ti jim niso mogli vselej pomagati, tako tudi proti kraljeviču Vladislavu ne, kajti on je prihrumel s svojimi četami do Moskve. Car je zbral v tej velikej stiski hitro večje iz vseh stanov ljudi in ti so mu prisegli, da hočejo braniti do smrti svoje mesto; in ko je hotel kraljevič samostan trojški osvojiti, spodletelo mu je tudi ter je zatoraj sklenil z Rusi v vasi Deulno blizo Trojice polmirje na 14 let in 6 mesecev. (l. 1618). Poljaki so si pridržali Smolensk in en del severske pokrajine. Med vjetimi, ktere je izročil kraljevič Vladislav za svoje vovljene, bil je tudi carjev oče, metropolit Filaret.

Primirje deulinsko ni moglo pomeriti Rusov in Poljakov; vojska se je zopet začela, ker Poljaki niso hoteli Mihajla priznati za cara moskovskega, nego so imenovali Vladislava

zdravju prebivalcev škodljive. Mestni odbor ih je nekaj odobril, nekaj pa zavrgel, zlasti pri katerih vključno mnogih sitnosti in nadlegovanja ljudi vendar ne bi bilo nobenega izdatnega vspcha.

Reči se mora, da je mestni fizik steknil vse, kar se je dalo, zato se tem bolj čudim, da v njegovih predlogih ni čisto nič o žganjarijah po mestu in o vodi, ki jo dobiva Stari trg iz zemlje pod gradom; prve ima mestni fizik prav pred nosom, drugo bi bil pa tudi lahko že enkrat preiskal, če je res tako marljiv, kakor se kaže.

Po nekterih drugih mestih, n. pr. v Trstu, so že stopili žganjarijam na noge, le v Ljubljani se radujejo te kužnje luknje popolne prostosti, nihče se ne zmeni zá-nje, čeravno delajo dosti ropota. V tako luknjo naj bi se podal gospod mestni fizik in preiskal gnojnico, ki se podaja ljudem; če ta ni zdravju škodljiva, potem se lahko pije vsaka juha izpod gnoja. Pa kaj, če ima celó nek mestni odbornik eno najglasovitnejših žganjarij, iz katere se krik razlega po vsi Ljubljani gori — posebno ob nedeljah, ko se prične na vse zgodaj in traja v veliko nevoljo pobožnih in nepobožnih pozno v noč. Takih žganjarij je več, skoro vsak špecerist ima za štacuno luknjo, v kateri toči svoj fuzel. Koliko ta zdravju škoduje, mi ni treba razlagati, le toliko naj omenim, da so lansko leto našli dva mrtva človeka, ki sta po žganji v teh „botikah“ ali boljše „potikah“ povžitem konec storila. Te luknje so tudi v Ljubljani skeleča rana, katero naj bi si ne le mestni fizik, ampak tudi magistrat ogledal.

Druga neprilichnost, ki se pa ne dá tako lahko odstraniti, je zdravju škodljiva voda, ki jo dobivajo prebivalci od Starega trga naprej gori do sv. Florijana. Ta voda, prihaja iz grada, čegar zemlja je pa po odteku iz stranišč, ki so ravno na ti strani, že tako napojena reči zdravju škodljivih, da se ne more desulficirati. Na gradu je vedno okoli 400 prebivalcev, katerih nesnaga se steka po večem v zemljo; prej so bili vojaki, zdaj so pa jetniki. Da bi voda na tej strani postala zdrava, treba bi bilo več let, v katerih bi bil grad prazen, da bi se škodljive snovi odcedile in izpuhtele. Ker pa se to menda ne bo zgodilo, naj bi se skrbelo za to, da bi prebivalci dobivali vodo od drugod, kajti nek kemik, ki je to vodo preiskoval, je našel v nji vsakovrstnih zdravju naravnost škodljivih reči.

carem in velikim knezem moskovskim. Rusom je pa tudi kaj žal bilo za Smolensk in druga mesta ter so pričakovali samo vgoden trenutek, da napadejo Poljake. Tri leta po sklenjenem premirju je ponudil turški sultan Rusom proti Poljakom zvezo; car je sklical precej zbor ter objavil to ponudo poslancem; vsi so odobrili to zvezo. Ker je pa sultan kmalu potem s Poljaki mir sklenil, odložil je tudi car vojsko na bolj ugoden čas; med tem pa se je pripravljaval prav živahno za odločno borbo.

Poljski kralj Žiga III. je umrl l. 1632. Ko je bil sklican državni zbor da izbere novega vladarja, sklical je ruski car hitro vojsko ter se vzdignil ž njo proti zapadu. Glavni vodja je bil bojar Šein, ki se je za časa nemirov in pri obrambi Smolenska posebno izkazal. Vrnil se je bil malo poprej s Filaretom iz poljske sužnosti ter je želel, da se osveti svojim sovražnikom za pretrpljeno sramoto. Rusi so bili s početka srečni več nego 30 mest in vasi so osvojili in Šein je že Smolensk oblegal. V mestu je nastala huda lakota prebivalci so omahovali ter se hoteli že predati,

Na te dve nepristojnosti sem hotel opozoriti mestni magistrat; morda si mestni fizik kje pritrga toliko časa, da jih bo nekoliko pregledal, ker ste zdravju škodljivi veliko bolj, kakor vse ono, kar je v svojem spisu navedel.

Iz Zagreba, 12. julija. (Hrvvaška vprašanje) prišlo bo kmalo na dnevni red. Prašali se bomo: Kaj čemo z Bosno? Turkom je ne pustijo, Hrvatom je ne dajo, Ogrji je nečejo, Nemci do nje ne morejo. Rekli so, da se more Bosna za Avstrijo vzeti, ker jo Hrvaška in Dalmacija za svoj razvitek potrebuje. Če se pa Bosna združi s Hrvatsko, mora se tudi Dalmacija, kajti kaj bi poslednji koristila Bosna, če je od nje ločena po dualizmu, kakor mi od Hrvatov? Kako sitno je za nas v trgovskih in kulturnih zadevah, da smo od Hrvatov ločeni, da so tu druge postave, druga vlada; in ravno taka se bo Dalmatincem godila, ako pri Cislajtanciji ostanejo. Se ve da, Madjari se branijo z nogami in rokami proti zedinjenju hrvaških dežel, in vzdržujejo siloma umorno stanje za Hrvate, da nečejo pripustiti spojenja Hrvaške z vojno Granico, Dalmacijo in Reko; ravno tako bodo se upirali zdaj tudi proti zedinjenju Bosne z ostalimi jugoslovenskimi deželami. Toda, ali more to večno trpeti; ali bo vedno le Madjar vladal v Avstriji? Po vsem, kar se je zdaj zgodilo na iztoku, zdi se nam to nemogoče, in če se bo Avstrija še zdaj upirala proti logičnim posledicam slovanskih zmag, ter poslušala v tem le madjarske svete, storila bo to le na svojo lastno škodo. Vendar še nismo toliko obupali nad našo državo, da bi kaj takega od nje pričakovali; nasprotno mislimo, da mora priti do preobrata notranje politike.

Zedinjena in z Bosno pomnožena Hrvatska ima pa že sama toliko politične teže v sebi, da je poleg nje dualizem nemogoč. V istem času bo pripravilo tudi česko vprašanje na površje, in z njim imamo potem že štiri politične celote: nemško, madjarsko, hrvaško in česko pred seboj, tedaj federalizem. Ali si bodo tudi drugi narodi, kakor Slovenci, Poljaki, Rusi, Rumunci, Italijani, Slovaki, Srbi pri tem prevratu kaj pridobili, to je odvisno od njih eneržije in previdne politike. Zastran Slovencev se mora z obžalovanjem reči, da se njihovi politični krogi premalo (?) pečajo s prihodnostjo, prerokuje se le Slovanstvo v meglenih črtah, kakor bi se dalo vse kar z enim mahom napraviti, praktičnih ciljev pa nečejo poznati, ki bi jih vsaj za nekaj časa zadovo-

kar jim prijeti na pomoč Vladislav, katerega je zbor za kralja izbral. Vse se zopet hitro zabrne. Rusi se morajo zdaj sami utaboriti in Poljaki je oblegajo. Pa to še ni bilo, dosti. Krimski Tataři se vzdigajo na moskovsko Ukrajino, in mnogi plemiči, ki so od tamkaj bili, pobognejo iz ruskega tabora, kjer se je poročila radi stiske velika nesloga. Tuji vojskovodje in častniki so prezirali ruske vojnike ter niso hoteli biti pokorni glavnemu zapovedniku. Vrh tega nastopi pa še lakota, in Šein se mora sramotno prodati, Poljakom odstopiti in kralju zastave nakloniti. Ko so se nesrečni vojskovodje povrnili v Moskvo, obdolžili so jih grdega izdajstva; Šeina in njegove tovarše so djali ob glavo, druge pa so pregnali v Sibirijo. Za Rusi se je vzdignil tudi kralj ali pri trdnjavi Bjelej so ga sovražniki vstavili, in ker so se mu tudi Turki z vojsko grozili, sklenil je rajši mir pri reki Poljanovki (l. 1634). Točke deulinskega primirja so se samo potrdile, a vrh tega so morali Rusi Vladislavu plačati 20.000 rubljev, on pa se je odrekel vseh pravic do moskovskega prestola. (Konec sledi.)

ljili in ki bi se tudi doseči dali. Mnogo jih je politikov, in to ne najslabših, ki menijo, da je za Slovence najbolje, ako se kar brez dolzega obotavljanja združijo s Hrvati. Če pomislimo nevarni položaj Slovencev tako ob laški kakor ob nemški meji, če primerjamo njihove slabe moči in politično apatijo (zaspavnost) naroda z velikimi silami in odličnostjo zapadnih sosedov, potem moramo pač priznati, da sami ne morejo te borbe izvojevati, in da bodo konečno vsi vpehani, demoralizirani (obupani) in v številu prikrajšani vendar le v naročje jugoslovanstva bežati morali, naj že bo tudi pod pogojem izgube slovenske individualnosti in posebnega narečja.

Sv. Peter blizu Maribora, 10. julija. († Č. gosp. Karl Velebil) „De mortuis nil nisi bene“; ni mi treba spomina teh besed poslušati, če pišem o ranjkem župniku sv. Ilskem, katerega smo v torek 9. t. m. k zadnjemu počitku spremili. — Bil je ranjki rojen l. 1822 v tej fari. Kaplanoval je pri sv. Ilu, potem v Mariboru kot stolni in mestni kaplan, od koder je l. 1869 nastopil prijazno farno sv. Ila v slovenskih Goricah. Goreč duhoven, vnet za Božjo čast je bil s celim srcem vdan svojim farmanom. Da so ljubili in spoštovali sv. Ilčani, svojega zdaj ranjega pastirja, je kazal sijajni pogreb, pri katerem se je vključno neugodnemu vremenu zbrala velika množina ljudstva. 36 duhovnikov je ranjkemu skazalo zadnjo čast, lep dokaz, kako občno spoštovanje je vžival med svojimi duhovnimi tovarši. Mrtvaške obrede so opravljali č. g. J. Čuček, dekan v Jarenini; slovo je v lepem govoru jemal Svičinski župnik č. g. Šrol. Obilne solze so kazale, koliko spoštovanja in ljubezni je imel zdaj v Bogu spijoči pri svojih ovčicah, in da sv. Ilčani čutijo bridko zgubo. Precej znatno število iz bližnjih farâ Sekovske škofije je rajnemu g. Velebilu posodilo zadnjo pot. Naj mirno počiva!

Domače novice.

V Ljubljani, 13. julija.

(Cesar so pomilostili) več vjetnikov po raznih kaznilnicah avstrijskih. Na ljubljanskem gradu postalo jih je najvišje milosti deležnih 5, v ženski kaznilnici v Begunjah 4, v Kopru 13, v Gradiški 8, v Gradcu pa 13.

(Peš-polk nadvojvoda Leopolda) je v četrtek zjutraj ob 7. uri odrinil iz Ljubljane. Na kolodvoru se je bilo zbralo razun častništvo tudi še mnogo prebivalcev ljubljanskih. Oddelek domačega Kuhnovega polka št. 17 pa se je večeraj ob 6. uri pripeljal iz Trsta in se jutri 14. t. m. odpelje proti Sisku. Od 12. topničarskega polka ostanete samo 2 bateriji v Ljubljani, druge so že odrinile od tod, ali pa se pripravljajo na odhod.

(Prošnja.) Razpošilja se ravnokar „Letopisa Matice Slovenske“ za leto 1878., 1. in 2. del. Ujjudno zato prosimo častite gosp. poverjenike, naj blagovolijo ta zvezek izročiti Matičnim udom v svojem poverjeništvu, pa tudi zaostalo letnino pobrati in jo blagajniku gosp. Ivanu Vilharju poslati. „Matica“ ima s tiskom in z nagradami mnogo stroškov, katerih brez rednega vplačevanja doneskov svojih udov ne more redno poravnovati. — 3. in 4. del „Letopisa“ prideta ob enem s knjigo: „Potovanje okolo sveta“ g. družbenikom v roke.

Iz pisarne „Matice slov.“

(Iz seje odbora družbe kmetijske 7. dne t. m.), pri kateri sta o zadevah državnih subvencij bila pričujoča gospoda zastopnika č. kr. deželne vlade in deželnega odbora, in ka-

teri je predsedoval družbe predsednik baron Wurzbach, prejeli smo sledeče poročilo. — Subvencija za podkovno in živinozdravsko šolo je bila po predlogu poročevalca dr. Poklukarja razdeljena kakor prejšnja leta; o subvenciji za kmetijske nadaljevalne šole s 1000 gl. se pričakujejo nasveti c. kr. deželnega šolskega sveta; za izvolitev stalnega ali začasnega popotnega učitelja ministerstvo za to leto ni dalo državne podpore; popotni učitelj za sirarstvo gosp. Hitz pa je Kranjski in Goriški družbi za letos zagotovljen. — C. k. deželni gozdni nadzornik g. Salzer je poročal kako naj se državna podpora s 500 gl. obrne za premije takim gospodarjem, ki zasajajo gozdno drevje. Nasveti se predložijo sl. ministerstvu kmetijstva s prošnjo, naj jih blagovoli potrditi. — Dr. Bleiweis je poročal o državni podpori s 500 gl., katero je ministerstvo odločilo za premije za zboljšanje senožeti in pa gospodarstva na planinah; tudi ti predlogi se pošljejo sl. ministerstvu za odobrenje. — Blagajnik gosp. Brus je nasvetoval mnogo mož, ki naj se izvolijo za ude družbe kmetijske; predlog je bil soglasno sprejet z željo, naj bi domoljubi, katerim je mar za napredek kmetijstva, pristopili k družbi, deželi gotovo koristni. — Konečno je g. predsednik predlagal, naj se vdovi gosp. J. Debevca, ki je bil več let marljiv odbornik družbe kmetijske, pošlje žalovalno pismo o zgubi velecenjenega rodoljuba; odbor je soglasno sprejel predlog. „Nov.“

(Po javni dražbi) se bo pri vojaškem opravištvu (k. k. Militair-Verpflegs-Magazinsverwaltung) v Ljubljani 15. t. m. oddala priprava sena za vojaške konje v Ljubljani, Viru in Kamniku za čas od 1. sept. 1878 do konca avg. 1879 tistemu, ki ga bode preskrbel ceneje. (Deželni predsednik vitez Kalina) se je 11. t. m. z Gorenjskega, kjer je ogledoval politične okraje, povrnil zopet nazaj v Ljubljano. (Vodstvo mestne delegirane sodnije) je prevzel včeraj novi deželni sodnik g. Julij Lednik, g. Rome pa vstopi v skupščino deželne sodnije.

Razne reči.

— Meščanska šola v Krškem z nemškimi učnim jezikom se bode pričela s prihodnjim šolskim letom.

— Vabilo na Besedo, katero napravi Rojanska čitalnica dne 14. julija 1878, v spomin 10 letne ustanovitve. Spored: 1. Prvo-sednikov govor. 2. Narodni venec; zbor. 3. Deklamacija: Orjaška igrača. 4. Nočni stražar; zbor. 5. Zgubljeni sin; deklamacija. 6. Banovci; zbor. 7. „Zakonske nadloge“; igra. 8. Jadransko morje; zbor. 9. Društvena zabava pod milim nebom, umetni ognji, govori raznih gospodov, godba. Sodelovali bodo barkovljanski pevci pod vodstvom pevovodja gosp. S. Bartlja. Vstopnina za ude —, za neuče 40 kr. Začetek ob 6 uri. Bodi si jasno ali oblačno. V Rojanu 6. junija 1878. Odbor.

— Med vojake so odšli iz mariborske škofije gg. bogoslovci Kotnik, Osterc, Cvetko in Kaš, pa gg. kaplana Kukovič in Frece ter doktorand bogoslovja g. Napotnik, ki je že v Oseku. Iz ljubljanske škofije poklican je za vojaškega duhovna doktorand modroslovja, g. Janez Svetina, ki neki tudi odrine v Osek.

— Ravnanja mariborskega župana pri razkritju Slomšekovega spominjka c. k. namestništvo v Gradcu ni odobrilo in je prav dalo pritožbi čitalnice mariborske in odbora za stavljenje Slomšekovega spominjka.

Pogovori vredništva z gg. dopisovalci:

Uni teden je kakor obilno deževje — tudi obilna državna podpora šla po naši škofiji. Od nekterih strani nam je na ponudbo in svetovali so mnogi, naj se ta podpora za zdaj obrne na korist „Slovenca“, kateri — kakor je znano — ni na rožicah. Došli so nam dopisi v tem smislu; še rajši bi doneske, in poznej povemo, koliko je bilo vezilo. Začetek je od nekoga gospoda že storjen pod geslom: Vivat sequens!

Eksekutivne dražbe.

15. julija: 2. Breskvar iz Ljubljane, 1. Oberhauser (grajšč na Erkerstein) oba v Ljubljani. 1. Bramor iz Malih Poljan v Mokronogu.

16. julija: 3. Krašna iz Budanj, 3. Lokar iz Šturije, oba v Vipavi. 2. Jermenec iz Raven, v Litiji. 1. Rom iz Mavrne, v Črnomlji. Kurnikove reči v Ljubljani.

Umrli so:

9. julija: Alojzij Pistierz, učit. pripravnik II. leta 18 l., za pljučnico.

Telegraške denarne cene 12. julija.

Papirna renta 64.85 — Srebrna renta 66.90 — Zlata renta 75.40 — 1860letno državno posojilo 113.80 Bankine akcije 833 — Kreditne akcije 263.25 — London 116. — — Srebro 101.40. — Coa, kr. cekini 5.53. — 20-frankov 9.29.

Denarstvene cene 11. julija.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	65.25	65.30
5% renta v srebru	67.30	67.60
4% renta v zlatu (davka prosta)	75.70	75.80
Srečke (lozi) 1854. l.	109.50	100.—
„ „ 1860. l. coli.	114.25	114.75
„ „ 1860. l. petinke	123.50	124.—
Premijski listi 1864. l.	140.75	141.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	98.50	99.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	90.—	91.—
Ogerske po 5%	79.75	80.25
Hrvaške in slavonske po 5%	84.50	85.50
Sedmograške po 5%	76.50	76.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne ban	838.—	840.—
Unionske bank	63.75	64.50
Kreditne akcije	260.75	261.25
Nižovstr. eskomptne družbe	735.—	745.—
Anglo-avstr. banke	107.50	107.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	162.—	162.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	120.—	121.—
„ „ 50 „ „ „	62.—	63.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	30.50	31.—
Salmove „ 40 „ „ „	40.75	41.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	29.75	30.25
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.75	30.50
St. Genois „ 40 „ „ „	32.25	34.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	28.50	29.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	23.—	23.50
Srebro in zlato.		
Coa. cekini	5.50	5.52
Napoleons'or	9.30	9.31
Srebro	101.40	101.50

Najprimernejše darilce

za

pridne otroke

ste povesti:

1. Hanani, ali zadnji dnevi Jeruzalema, in

2. Zadnji dnevi Ogleja.

Knjižici obsegate okoli 180 strani in se dobivata mehko vezani po 30 kr. pri opravištvu „Slovenca“, ki po želji preskrbi tudi ličnejše vezanje. Kdor jih naroči deset, dobi eno knjižico po vrhu. (18)

Analitično-kemični laboratorij direktorja dr. Theob. Wernerja, lastnika politehničnega zavoda, priseženega kemika v Vratislavu.

B. G. IX. fol. 24.

Gospod lekar Franc Wilhelm v Neunkirchenu na Dolnem Avstrijskem, napravlja po zdravniških pravih nekaj čaj, katerega prodaja pod imenom: **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi.**

Ta čaj sem že večkrat med letom od druge strani pozivljano preiskoval in svoje menje o njegovih delih izrekel. Prav všeč mi je tedaj bilo, ko se je g. lekar Franc Wilhelm sam do mene obrnil s častno prošnjo, naj opirajoč se na svojo natančno kemično, mikroskopično in farmakodinamično preiskavo izrečem svoje mnenje o tem čaju.

Pred vsem opomnim, da sem v čaju, katerega mi je g. Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchenu naravnost poslal, našel ravno tiste posuocene reči kakor pri vseh že prej preiskovanih sortah, in da so bile vse za ta čaj porabljeni rastline vselej jako iavrstno. Vseled svoje preiskave smem dalje opomniti, da gori imenovani **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi** g. Fr. Wilhelma, lek. v Neunkirchenu, ima v sebi koreninico rastline in cvetke, ktere je veda že zdavnej poznala, da čisti kri pospešujejo delavnost želodca in prehlajenje, in da se je vednim poskušnjam g. izdelatelja razum tega že ponorečilo temu čaju primešati rastline, ktere dozdej med zdravilsku seliša že niso bile sprejete. Trdno sem prepričan, da se bodo po pravi rabi tega vsakej biši jako potrebne domačega zdravila polajšale in odpravile vse gori natančneje imenovane bolezni. **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi** smem pa zaznamovati kot bistven in malo cenjen napredek „Pharmacopaeae elegantiae.“

V Vratislavu meseca maja 1877.

Vodja,

anatalično-kemičnega laboratorija in politehničnega zav. da

(L. S.) **Dr. Theobald Werner,**
prisežen kemik.

Edino pravega izdeluje

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchenu.

Zavitek za osenkratno rabo, po ukazu zdravnikovem pripravljeno, s podukom, kako se rabi, vraznih jezicah stane 1 gl., kolek in zavijanje 10 kr.

Svarilo Vsakdo naj se varuje pred ponarejenim čajem, ter naj zahteva vselej edino le „**Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi**“ (Wilhelm's antiarthritisches antirheumatisches Blutrei-nigungsthee), ker so čaji, ki se nahajajo samo pod imenom protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi samo ponarejene reči, ki naj se nikar ne kupujejo.

Da je za p. i. občinstvo prilicneje, prodajajo pravi **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj** ti le gospodje:

V Ljubljani: Peter Lasnik; v Postojni: Jos Kupferschmidt, lekarničar; v Zagrebu: Sig. Mitlbach, lekar; v Borgu: Giuseppe Betanji, lekar; v Bruku na Muri: Albert Langer, lekar; v Bosenu: Franz Waldmüller, lekar; v Bruneku: J. G. Mahl; v Belovaru: Rud. Svoboda, lekar; v Briksenu: Leonh. Staub, lekar; v Plibergu: Jan. Neusser lekar; v Celji: Bumbachova lekarna in Fr. Rauscher; v Korminu: Hermes Codolini, lekar; v Kortini: A. Cambruzzi; v Deutsch-Landsbergu: Müllerjevi dediči; v Oseku: J. C. pl. Dienes, lekar in Jož. Gobetaky, lekar; v Fürstenfeldu: A. Schrückenfux, lekar; v Frohndorfu: v Blumauer; v Brežah: O. Russeim, lekar in A. Aichinger, lekar; v Gorici: A. Franzoni, lekar; v Gradcu: J. Burgleitner, lekar; v Guttaringu: S. Vatterl; v Grubišnem polju: Jos. Malich; v Gospiču: Valentin Vovk, lekar; v Grafendorfu: Jos. Kaiser; v Mohorju: Jos. M. Richter, lekar; v Hallu (na Tirolskem): Leop. pl. Aichinger, lekar; v Judenburgu: F. Senekovič v Laničenu: J. Stapl, lekar; v Jmstu: Vilh. Deutsch, lekar; v Ivaniču: Ed. Tolovič, lekar; v Karlovcu: A. E. Katkič, lekar in J. Benič; v Celovcu: Karl Klemenčič; v Kindsbergu: J. Karinčič; v Kapfenbergu: Turner; v Knittelfeldu: Wilh. Vischner; v Kranju: Karl Savnik, lekar; v Liencu: Fr. pl. Erlach, lekar; v Leobnu: Jan. Pefereschy, lekar; v Mariboru: Alojzij Quandest; v Metliki: Alfred Mutter, lekar; v Mürzschlagu: Jan. Danzer, lekar; v Muravi: Jan. Steyrer; v Mitrovici: A. Kestenovič; v Malcu: Ludvig Pöll, lekar; v Neumarktu (na Štajarskem): Karl Mally, lekar; v Otočcu: Edv. Tomaj, lekar; v Mozirji: Jan. Tribuč; v Ptujcu: C. Girod, lekar; v Pettervar dnu: L. C. Juoginger; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekar; v Roveredu: Rihard Thales, lekar; v Rottenmanu: Franz X. Hllng, lekar; v Samoboru: F. Schwarz, lekar; v Sebeniku: Peter Beros, lekar; v Štrasburgu: J. V. Corton; v Št. Vidu: Julian Rippert; v Radgoni: Cezar E. Andrieu, lekar; v Stainzu: V. Timonšek, lekar; v Zemanu: D. Jovanovičev sin; v Šplitu: Venatio pl. Grazio, lekar; v Schlandaru: B. Wüstrl, lekar; v Tratu: Jak. Scavallu, lekar; v Tridentu: Ant. Sautoni v Trebižu: Eug. Eberlin, lekar; v Belsku: Math. Fürst; v Vukovaru: A. Kršicosvic, lekar; v Vinkovcih: Fridr. Herzig, lekar; v Varaždinu: dr. A. Haller, lekar; v Slovenjem gradu: Jos. Kaligarič, lekar in g. Kordič, lekar; v Slovenski Bistrici: Adam pl. Gutkovski, lekar; v Senji: Jos. Accurti, lekar; v Zadru: B. Andravič, lekar; v Zlataru: Jan. Pospisil, lekar. (4)